

Жадид

2024-yil
1-yanvar
№ 1 (1)

Tilda, fikrda, ishda birlik!

Jadid

adabiy, ilmiy-ma'rifiy va ijtimoiy haftalik gazeta

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ

Азиз ватандошлар!

Жонажон диёримизга янги – 2024 йил келиб келмоқда.

Мана шу шукрли дамларда дуогүй отахон ва охонхаримизни, меҳрибон опа-сингилларимизни, барча соҳа ва тармоклар вакилларини, азму шиҷоатли ёшларимизни, чет эллардаги қадрли ватандошларимизни – кўпмиллатли бутун халқимизни ушбу қутлув айём билан чин қалбимдан самимий табриклийман.

Муҳтарам дўстлар!

Албатта, ҳаёт бор экан, унинг ютуқ ва қувончлари, ташвиш ва муаммолари ҳам бўлиши табиийdir. Аммо инсон ва халқ ақл-заковати,

халол меҳнати, мустаҳкам иродаси билан ҳар қандай синовлардан муносиб ўтишга қодир.

Шу маънода, 2023 йил эл-юртимиш учун кут-баракали ва омадли келди. Энг муҳими, юртимида тинчлик-о-сойишталик, турли миллат вакиллари ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатлик хўум сурмоқда.

Тарихимизда биринчи марта умумхалқ референдуми асосида янгиланган Конституциямизни қабул қилдик. Келгуси тараққиётимизни белгилаб берадиган "Ўзбекистон – 2030" стратегиясини амалга оширишни бошладик.

Кўплаб нуфузли анжуманларни юкори савиядада ўтказдик.

Халқаро майдонда мухим ташаббушларни илгари сурдик.

Барқарор иқтисодий ўсиш суръатларини сақлаб колишига эришидик.

Республикамизда юкори технологик замонавий саноат корхоналари, логистика ва инфратузилма тармоқлари, бояча ва мактаблар, маданият ва спорт обьектлари барпо этилди. Янги-янги иш ўринлари очилмоқда. Шаҳар ва қишлоқларимиз обод бўлиб, аҳоли ҳаёт даражаси юксалиб бормоқда.

Биргаликдаги меҳнатимиз туфайли Янги Ўзбекистон орзуни реал ҳақиқатга айланмоқда. Барча эришган ютуқларимиз учун сиз, азиз ватандошларимга чин дилдан миннатдорлик билдираман.

Муҳтарам дўстлар!

Инсон қадрини улуғлаш, ахолимиз манфаатларини таъминлаш, бунинг учун кучли иқтисодиёт барпо этиш бизнинг асосий вазифамиздир. Шу мақсадда "Ёшлар ва бизнесни кўллаб-кувватлашши" йили", деб эълон қилдик.

Янги йилда иқтисодиётимизга хорижий инвестицияларни жалб этиш, тадбиркорлик ва хусусий мулк учун кенг имкониятлар яратишни янада кучайтирамиз. Илм-фан, инновация, IT каби соҳаларни, "яшил" ва рақамли технологияларни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратамиз.

Янги иш ўринлари ташкил этиш, ахоли даромадларини ошириш эътиборимиз марказида бўлади. Иш ҳаки, пенсия, стипендия ва нафакаларни кўпайтирилади. Хотин-қизлар ва нуронийларни, ёрдамга муҳтоҷ инсонларни кўллаб-кувватлашши алоҳида аҳамият берамиз. Ижтимоий соҳалар ривожини мутлақо янги босқичга кўтарамиз.

Ватанимиз мустақилгини мустаҳкамлаш, Куролли Кучларимиз жанговар салоҳиятини ошириш устувор вазифамиз бўлиб қолади.

Муҳтасар айтганда, янги ҳаётни, Янги Ўзбекистонни барпо этиш учун бор куч ва имкониятларимизни тўлиқ сафарбар этамиз.

Қадрли ва муҳтарам ватандошларим!

Сизларни Янги йил байрами билан яна бир бор кутлаб, барчангизга сиҳат-саломатлик, оиласвий баҳт, хонадонларингизга тинчлик ва файзу барка тилайман.

Ҳар бир оила, ҳар бир маҳалла, бутун юртимиз фаровон бўлсун!

Гўзал Ватанимизни Яратганинг ўзи паноҳида асрасин!

Янги йил барчамизга муборак бўлсун!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти

"ЖАДИД" ГАЗЕТАСИ ЖАМОАСИ ВА МУШТАРИЙЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Аввало, сиз, азизларни, сизларнинг тимсолингизда мамлакатимиз оммавий ахборот воситалари ходимларини, илм-фан ва маданият ахлани, барча муҳтарам зиёлиларимизни ижтимоий-маънавий ҳәттимиздаги муҳим воқеа – "Жадид" газетасининг биринчи сони нашр этилиши билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Мальумки, ўтган аср бошларида, фойт мураккаб тарихий шароитда миллий озодлик, уйғониш ва тараққиёт фоялари билан майдонга чиқкан маърифатпарвар аждодларимиз ўзларининг беназир салоҳияти, ноёб инсоний фазилатлари билан фидойилик ва жасорат намунасини кўрсатдилар. Уларнинг табаррук хотирасини эъзозлаш, бой мероси, ибратли фаолиятини ўрганиш ва тарғиб этиш бўйича юртимизда катта ишларни амалга ошироқдамиз.

Ўтмишда жадидчilik ҳаракати марказларидан бирни сифатида шуҳрат қозонган Ватанимизда бугун шу номда янги газетанинг фаолият бошлаётгани бу борадаги ишларимизнинг яна бир амалий натижаси, тарихий адолат тантанаси, десак, яйни ҳақиқатни ўтган бўламиз.

Ўлканимизда илк миллий матбуот нашрларига асос солган маърифатпарвар жадид боболаримиз газетани "бутун дунёдаги маддини міллатларнинг ҳаёт йўллари, оламдаги даражалари ҳамда инсоният тараққийсининг энг юқори поғонасига эришмоқ учун лозим бўлган сайди ва ҳаракатлари тўғрисида бир-бирлари билан маслаҳат ва кенгаш қилмоқ учун бағоят зарур бир вости", деб билганлар.

"Жадид" газетаси ана шундай эзгу анъаналарни давом этириб, улуғ аждодларимизнинг Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси билан муштарак бўлган фоя ва дастурларини атрофлича ёритиши, бу кутлув меросни эл-юртимиш, биринчи навбатда, ёшларимизнинг қалби ва онгига етказиша, жамоатчилик фикрини шакллантиришда ўзига хос эркян минбар бўлади, деб ишонаман.

Ана шундай шарафли ва масъулиятли вазифани адо этишда газета жамоаси ва унинг муаллифларига ютуқ ва омадлар, барча муштарийларига эса юқсан ижтимоий тафаккур ёр бўлишини тилайман.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

МУҲАРРИР МИНБАРИ

Ассалому алайкум, азиз газетхон!

Аёнки, "жадид" сўзи "янги" демақдир – фикрда, ахлоқда, илмда, Ватанга муҳаббатда янгиланиш демақдир.

Яқин тарихда ўтган жадид боболаримиз миллат ойдинлари эди. Улар маънавий-маърифий, адабий-илмий, моддий-техникавий соҳаларда янгиларни интилишди. Инсон ҳурлигини қадрлашди. Ватан истиқболи ва миллатни истиқболи ўзбекистони ёдга оламиш. Ҳақларига дуолар қиласиз.

БИРЛАШМОҚ ДАВРИ

Жадидларнинг орзулари армонга айланган замон – "тарихимизнинг энг кирли, қора кунлари" (Кодирий) бир аср ортда қолди. У тарих, у яқин мозий. Тарих сабоқлари билан истиқболга қаралади. "Мозий – истиқбол тарозусидир" (Беҳбодий). Жадид боболаримиз ўтиди, улар ҳаётидан ўз берган шонлини ва армонили кунлардан ибрат олиб, истиқболга, Ватан ва миллат келаҳагига назар солиши лозим.

22 декабрь куни ўтказилган Республика Мавзанивият ва маърифат қонгенинг кенгайтирилган йигилишида муҳтарам Президентимиз Шавкат Мирзиёев маъруzasини тингларканимиз, кўнглими безовта қилиб, уйкумизни қочирганди кўп аччиқ саволларга жавоб топдик. Давлатимиз раҳбари жадид боболаримиз курашган иллатлар бугун ҳам тараққиётимиз ёғига тушов бўлаётганини таъкидлаб, нажот фақат илм-маърифатда, таълим-тарбияда эканига яна бир бор эътиборимизни қаратди.

Йигилишида Президент томонидан миллий тараққиётни ҳар томонлама жадаллаштириша,

зийёли ва ижодкорларни бирлаштиришга хизмат қиласиз.

Хусусан, ҳурматли Президентимизнинг бугун кўлинингизга етиб борган янги нашр – "Жадид" газетасини ташкил этиш ташаббуси йигилиш иштирокчилари томонидан гулдурос қарсаклар билан кутиб олindi. Зеро, маърифатпарвар боболаримиз ҳам миллатни ўйғотиш, уни тараққий ўйлига олиб чиқиш учун ишни айнан газета тасиси этишдан бошлагани ҳаммамизга кундай аён.

Президентимизнинг "Тарихдан маълум": Ватан ва халқ тақдирига нисбатан таҳдидлар кучайган ва зиядатда айнан миллат фидойилари – уйғоқ қалбли зиёллар, шоир ва адиллар, санъат намояндalar, маънавият ва маърифат соҳаси ходимлари жасорат билан майдонга чиққанлар", деган сўзлари шунчаки тарихий маълумот эмас, балки биз учун жиддий чакириқ эканини ҳар биримиз теран англашимиз шарт.

(Давоми 4-саҳифада) >>>

Тақдир эркалатган қизлар, йигитлар – Соҳилда сайр қилиб, атиргул ҳидлар...

Ҳаёлчан бокади ғозӣ шахидлар...

Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Шахсий намуна йўқ, чунки Ибрат йўқ, Олимлар жуда кўп, битта Фитрат йўқ, Шу сабаб мажол бор, куч бор, кудрат йўқ, Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Улар гишт ўйған, биз тошлар отамиз, Улар сўз йикканилар, биз гап сотамиз, Улар кун кутган, биз ойлик кутамиз, Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Тавалло, Қодирий, Чўлпонлар қайди?

Ҳамзахонлар қайди, Усмонлар қайди?

Оғиз жуда катта, юраклар майди,

Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Ушалар бизларнинг боболармикан? Биздан ўзларини тополармикан?

Бизни набирим, деб тан олармикан?

Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Улар мактаб курган, биз ўй қурамиз, Улар фойсурган, биз ўй սրամиз. Ёнга томошабин бўлиб турмиз, Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Қопоғон давр эди, қаттол, қатагон,

Отилиб чиққани шартта отагон...

Бугун юки ёнгил тую ётагон...

Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Муҳаррир Минбари

Ўзига келмайди ўздан кетгандар, Ихlos кўйиб шайтон думин тутганлар...

Қани юрт деб ўзини унугтганлар?

Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Шеър авжиди бирдан қалам секинлар, Буюк устозларим нима деркинлар?

Сўнгги жадид эди Абдулла, Эркинлар...

Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Уфқка урилиб, қайтиб келган ўқ Менинг юрагимни тешиб ўтган чўй.

Муаллимлар сероб, Авлонийлар йўқ.

Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Таълим-тарбияни нажот билганлар,

Илмига ўзлари амал қилганлар.

Қаранг, амал деб ўз жонин юлганлар,

Жадидлар етишмаяпти, жадидлар...

Машишт, тўй, ҳашам бош мақсад ҳамон,

Гапдан бошқа гап ҳам бор, эй қадрдон!

МАЊНАВИЯТ ҲАЁТИМИЗДА ЯНГИ КУЧ, ЯНГИ ҲАРАКАТГА АЙЛАНИШИ КЕРАК

Президент Шавкат Мирзиёевнинг Республика Мањнавият ва маърифат кенгашининг кенгайтирилган мажлисидағи нутқидан

Тарихдан маълум: Ватан ва халқ тақдирiga нисбатан таҳдидлар кучайган вазиятда айнан миллат фидойилари – уйгоқ қалбли зиёллар, шоир ва адилар, санъат намояндапар, мањнавият ва маърифат соҳаси ходимлари жасорат билан майдонга чиқканлар.

XX аср бошларида халқимизни озодлик ва илм-маърифат учун курашга чорлаган жадид боболаримизни эслайлик.

Мамлакатимиз ўз тараққиётининг янги, юксак босқичига кирайтган ҳозирги пайтда бизга жадид боболаримиз каби гарб илм-фан ютуқлари билан бирга, миллий қадриятлар руҳида тарбия топган етук кадрлар сув билан ҳаводек зарур.

Лекин уларни ким тарбиялади? Албатта, ўзимиз тарих сабоқлари, замон талаблари асосида тарбиялашимиз зарур.

Жаңина пойтахтиимизда ўтказилган “Жадидлар: миллий ўзлиқ, истиқлол ва давлатчилик ғоялари” мавзусидаги конференция жаҳон илм-фан ва маданий жамоатчилиги ўртасида катта қизиқиш ва эътибор ўйғотди.

Бу ишларни янада кенгайтириш ва янги босқичга кўтариш мақсадида алоҳида Президент қарори қабул қилинади.

Жумладан, Бухородаги тарихий маскандаги Жадидлар мероси давлат музейи бунёд этилади.

Маърифатпарвар ажоддларимизнинг мероси бугун биз кураётган ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамияти учун пойдевор бўлиб хизмат қилиши табиийdir.

Чунки уларнинг гоя ва дастурлари Янги Ўзбекистонни барпо этиш стратегияси билан ҳар томонлама ўйғун ва ҳамоҳангидir.

Ана шу ишларимизни давом этириш мақсадида ўзувчилар уюшмаси, Фанлар академияси, Мањнавият ва маърифат маркази, Миллий масс-медиани кўллаб-куватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди, “Шахидлар хотириаси” жамғармаси ҳамда жамоатчилик вакилларининг “Жадид” номли янги газета ва унинг электрон версиясини ташкил этиш ҳақидаги ташаббусини биз, албатта, кўллаб-куватлаймиз.

Ўзимизга бир савол бериб кўрайлик: биз бугунги кескин шароитда ғоявий-мағкурый соҳада рақобатга тайёрмизми?

Ёш авлодимиз тарбияси мурakkab замон талабларига жавоб бераяптими?

Мана, бугун мањнавий-маърифий соҳада масала қандай ўтиқор ва кўндаланг бўлиб туриди.

Булар оддий саволлар эмас. Одамни жиддий ўйлантирадиган, ташвишга соладиган саволлар. Агар биз бу ёруғ дунёда “ўзбек”, “Ўзбекистон” деган номлар билан яшаб қолишини истайдиган бўлсак, бу саволларга бугун жавоб топишимишиз ва уларни ҳал этиш бўйича амалий ҳаракатларни айнан бугун бошлашимиз шарт. Эртага кеч бўлади.

Халқаро майдонда маданий дипломатиямизнинг ўрни тобора ортиб бормоқда.

Хабарингиз бор, ЮНЕСКО Бош конфе-

ренцияси сессиялари қарийб 40 йилдан буён фақат Парижда ўтказилади.

2025 йилда эса бу конференциянинг сессиясини биринчи марта бошқа шахарда, яни, Самарқандда ўтказиш белгиланди. Ушбу нуфузли анжуманга Ташкилотга аъзо барча давлатлардан вакиллар ташриф буюради. Ҳеч шубҳасиз, бу – Ўзбекистон учун катта ишонч, айни пайтда масъулият ҳамдир.

Ватанга муҳаббат ва садоқат туйгуларини, эзгу форяларни тараннум этишда ўзбек адабиёти ҳамиша мустаҳкам замин бўлиб келган ва ишонаманки, доимо шундай бўлиб қолади.

Аввало, мањнавият ва маданият соҳасидаги ишларимиз учун методик асос бўлиб келишадиган миллий ғоямизни ривожлантириш бўйича алоҳида дастурий хужжат ишлаб қишишимиз лозим.

Бу жаёнда янги таҳрирдаги Конституциямиз талаблари ҳисобга олинини зарур.

Улуғ маърифатпарвар Ибрат домланинг: “Миллатни ким ислоҳ этар? Уламо ғайрат этканда миллат, албатта, ислоҳ топур”, деган ҳикмати ўзларидан чукур маъно бор.

Фурсатдан фойдаланиб, мен муҳтарам уламоларимиз, дин пешволоварини инсон қадрани улуғлаш, тинчлик ва бағрикенглик мұхитини мустаҳкамлашга қаратилган ислоҳотларимизда фаол бўлишга, ўзларининг мавнавий фазилатлари билан бошқаларга ўрнан кўрсатишига қақираман.

Азизларим, тарбияси издан чиқсан нопок кимсалардан огоҳ бўлайлик!

Фарзандларимизни уларнинг бузғунчи таъсиридан асраб-авайлайлик!

Келажагимизни ёвуз кучлар кўлига бериб қўйишига асло ҳаққимиз ўй.

Агар барчамиз биргалиқда қатъий ҳаракат қилсак, жамиятимизда соғлом ижтимоий-мавнавий мұхитни мустаҳкамлашга албатта қодирмиз.

Таъкидлаб айтмоқчиман: бугун мањнавият бошқа соҳалардан ўн қадам олдинда юриши керак, мањнавият янги кучга, янги ҳаракатга айланishi шарт!

Шу мақсадда ҳалқимиз, айниқса, ёшлар ўртасида мањнавий-маърифий ишларни сифат ва мазмун жиҳатидан мутлақо янги босқичига кўтаришимиз лозим.

Театр санъатини ривожлантириш бўйича Маданият вазирлигига бир ой муддатда дастур ишлаб қишиша тасдиқлаш учун киритиши вазифаси топширилади.

Ушбу дастурда кўйидагилар кўзда тутилсин:

– тарихий ва замонавий мавзулар бўйича 20 та энг яхши пьеса учун ижодий буортма бериш орқали драматургларга 50 миллион сўмдан қалам ҳақи тўлаш тизимини жорий этиш;

– 50 нафар ижодий ва ёрдамчи ходимларнинг ривожланган давлатлар театрларида маҳорат оширишини йўлга кўшиш;

– ёш режиссрларни кўллаб-куватлаш учун Маннон Уйтур номидаги мукофот таъсис этиш ва голибларни муносиб тақдирлаш.

Бунга кўшимча равишда беш ийиллик дастурга биноан театрлар тўлиқ таъмирланниб, энг илфор технологиялар асосида модернизация қилинади.

Маком санъатини ривожлантириш, уни қоронгуликдан ёруғликка олиб қишиш йўлинида жонбозлик кўрсатадиган санъаткорларимизга ҳар қанча раҳмат айтсан, арзиди.

Ҳалқ оғзаки ижоди дурданаларини кенг тарғиб этиб келаётган бахшилар фаолиятини кўллаб-куватлаш ҳам эътиборимиз марказида бўлади.

Яна бир муҳим янгилик – мақом, катта ашула, бахшичилек, атлас ва адрес, куполчилик ва заргарлик каби 12 та ноёб маданий мерос намуналари бўйича анъаналарни давом эттирадиган мактаблар яратилади.

Музејлар фаолиятини такомиллаштириш бўйича етти ийиллик дастур қабул қилинади.

Экспонатларни саклаш ва муҳофаза қилиш бўйича барча музейлар замонавий ускуналар билан жиҳозланади ва энг ноёб экспонатлар маркировка қилинади.

Инновацион технологиялар асосида Тарихи музейи замонда Санъат музейининг замонавий янги бинолари барпо этилади.

Темурлилар тарихи ҳамда Табиат музейларининг экспозицияси янгиланади. Алишер Навоий номидаги Адабиёт музейи капитал таъмирланади.

Муқаддас китоб – Усмон Куръони саҳифалари ҳам консервация ва реставрация қилинади.

Юртимизнинг кўхна тарихига бағишиланган 18 та археология ёдгорлигини очиқ осмон остидаги музейга айлантирамиз.

Шунингдек, Самарқандда Соҳибқирон Амир Темур боғлари қайта тикланади, “Буюк ипак йўли” музейини барпо этамиз ва Бибиҳоним мажмуасини реставрация қиласиз.

Ҳозирги вақтда дунё медиа оламида тело ва кино сериаллар жадал ривожланмоқда. Дастанлаб кўнгилочар ва майший мавзуларда пайдо бўлган сериаллар бугунги кунга келиб, турли давлат ва миллатларнинг муайян мақсадларини тарғиб этиш воситасига айланни бормоқда.

Савол туғилди: ҳалқимиз телевизорни энг кўп кўрадиган пайтларда, яни “праймтайм” вақтида хорижий сериалларга катта ўрин берадиганимиз қанчалик тўғри?

Албатта, буларнинг барчаси олдимизига кечикириб бўлмайдиган долзарб вазифаларни кўймоқда. Жумладан, миллий сериаллар ишлаб чиқариш бўйича мавжуд тизимни босқичига кўтаришимиз лозим.

Демак, ана шундай алломаларимизнинг ёшлиги ҳақида китоблар ёзиш, ёзганда ҳам болаларбон қилиб ёзиш керак.

Фурсатдан фойдаланиб, мен ўз соҳасида илмий мактаб яратган хурматли олимлари

тубдан ислоҳ этиш, бу йўналишда ижодкорларимизни кўллаб-куватлаш лозим.

Айнан шу йўл билан миллий сериалларимизни ғоявий-бадиий ва техник жиҳатдан жозибали, ҳамма қизиқиб кўрадиган дараҷага етказиш мумкин.

Кейнинг пайтда мамлакатимизда ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузини ошириш бўйича катта ишлар амалга ошириш.

Ана шу ишларимизнинг давоми сифатида умумтаълим мактабларида ўзбек тилини ўқитиши самарасини ошириш масаласига бундан бўён ҳам алоҳида эътибор қаратамиз.

Ҳеч шубҳасиз, “Ўзбек тили ва адабиёти” фани ўқитувчилари ҳам халқаро сертификатга эга бўлган бошқа фан ўқитувчиларидан кам бўлмаган миқдорда кўшимча ҳақ билан таъминланиши керак. Бу, албатта, алодатдан бўлади.

Шу мақсадда миллий сертификатга эга бўлган “Ўзбек тили ва адабиёти” фани ўқитувчиларига келгуси ўкув йилидан бошлаб 50 фоиз устама тўланади. Бу мақсадлар учун 2024 йилда кўшимча 10 миллиард сўм, 2025 йилда эса 30 миллиард сўм ахлатилади.

Бошқа тилларда таълим олган ҳамиортларимизни давлат тилини ўрганишига рагбатлантириш бўйича ҳам алоҳида механизмлар жорий этилади. Ҳусусан, улар бу борада маҳсус сертификатга эга бўлса, ўқиш харжатлари давлат томонидан қоплаб берилади.

Бундан ташқари, ўзбек тилидан бошқа тилларга ихтиослашган мактабларда давлат тилини ўқитиш соатлари кўпайтирилади.

Ўзбек тили бўйича ҳам халқаро фан олимпиадасини ўтказамиз. Олимпиададинголиб ва сориёндорлари пул мукофоти билан тақдирланади. Шунингдек, улар мамлакатимиз олийгоҳларининг ўзбек тили филологияси йўналиши бўйича давлат гранти асосида ўқишига қабул қилинади.

Жамиятимизда китобхонлик маданиятини ошириш бўйича бошлаган ишларимиз давом этирилади. Келгуси йилдан миллий ва жаҳон адабиётининг энг сара намуналарини кўпминг нусхаларда чоп этиш ва барча кутубхоналарга етказиб бериси чоралари кўрилади.

Шу билан бирга, ҳар йили энг яхши бадиий асрарлар яратиш, таржима қилиши учун ижодий буортмалар берилди, муаллиф ва таржимонларга муносиб қалам ҳақи тўланаади.

Биз Хоразмий, Беруний, Ибн Сино деб кўп гапирамиз. Аммо болаларимиз уларнинг қайси асарини ўқи олади?

Аҳмад Фарғоний, Мирзо Улуғбек, Али Кушчи деймиз, лекин уларнинг болалик даврини к

КУТЛОВ

ЖАДИЛЛАР МЕРОСИ – КЕЛАЖАГИМИЗ ПОЙДЕВОРИ

Бугун ҳурматли Президентимиз Шавкат Мироновиши Мирзиёевнинг ташаббуси билан мамлакатимизда маърифатпарвар жадид аждодларимизнинг ибратли ҳаёти ва фаолияти, уларнинг иммий-ижодий меросини ўрганиш ва оммалаштиришга катта ётибор каратилмоқда. Яқинда Тошкент шаҳрида ушбу мавзуда йирик халқаро конференция ўтказилгани бунинг яққол далилидир.

“Жадид” газетасининг ташкил этилганни ҳам ана шундай эзгу ишларнинг яна бир ёркни намунаси бўлди. Дунёда глобаллашув ва мағкуравий курашлар тобора шиддатли тус олаётган ҳозирги мураккаб даврда ушбу янги маърифий нашр ёш авлодни ватанпарварлик, жадид боболаримизнинг маърифатпарварлик гояларига садоқат руҳида тарбиялашда мунособ ўрин тутишига ишонаман.

Янги Ўзбекистон, жумладан, янги Қорақалпогистондаги ҳозирги улкан янгиланишлар жадид боболаримизнинг ўлмас foяларига ҳамоҳанг эканини фурур-ифтихор билан эътироф этамиш. Қорақалпогистонда ҳам жадидлар меросини ўрганиш ва халқимиз ўртасида тарғиб қилиш ишларни изчидавом эттирамиз.

Фурсатдан фойдаланиб, бутун халқимизни “Жадид” газетасининг илк сони билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман. Мавнаий-маърифий қадриятларни тарғиб қилишдек фоят машакқатли ва шарафли йўлда таҳририят жамоасига улкан муваффақиятлар, ижодий фолллик тилайман.

Аманбай ОРИНБАЕВ,
Қорақалпогистон Республикаси
Жўқорги Кенгесининг Раиси

БИРЛАШМОҚ ДАВРИ

«« « Боши 1-саҳифада

“Жадид” газетаси ана шундай жасоратли зиёлилар учун асосий минбарга айланисига бел боғлаганимиз ва бу борада барча жонкуяр, фидойи юртдошларимизни ижодий ҳамкорликка чорлаймиз.

Янги нашрнинг айнан ана шундай вазифани кўп иллар адо этиб келган “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетаси негизида ташкил этилганида нафақат рамзий, аввало, чукур тарихий маъно, ворисийлик туйгуси бор. Шу маънода, икки жилга бирлашиб, катта бир дарёга айланади, деб ишонамиз.

Зотган, Ватан ва миллат мағнафати йўлида ҳамма замонларда фидойилар – ўзини, ўзлигини теран англаган илгор ўзбекларни бирлаштиради.

Шу босиз пешқадам жадидларимизнинг “Тилда, фикрда, ишда бирлик!” деган гоёсиги ўзимизга бош широк килиб оғид.

Илло, жадид боболаримиз ҳам “Ойина”, “Тараққий”, “Садой Туркистон”, “Садой Фарона”, “Нажот”, “Хуррият”, “Ал-ислоҳ” каби газета-журналлар орқали халқимизни жисплаштиришга, хуррият, маърифат гояларини ҳалқ ичига олиб киришга астойдил сайды-ҳаракат қилиган эдилар.

Шу ўринда ҳурматли Президентимизнинг ҳозирги пайтада жадид боболаримиз каби гарб илмифан ютуклари билан бирга, миллий қадриятлар руҳида тарбия топган етук кадрлар зарурлиги ҳақидаги фикрлари ниҳоятни долзлар эканини таъкидламоқимиз. Бундай кадрларни ким тайёрлайди, деган саволга давлатимиз раҳбари шундай жавоб

берди: “Албатта, ўзимиз тарих сабоқлари, замон таълаблари асосида тарбиялашимиз зарур”.

Ҳак гап. Ватанимиз, халқимиз таъдирига даҳлор бўлган ҳаёт-мамот масасида бошқа бирордан нажот кутишимиз ўринисиз. Фақат ўзимиз, мозига таяниб, келажакка интилиб, замон талабларига жавоб берадиган ёш жадидларни тарбиялашимиз лозим.

Бу – “Жадид” газетасининг асосий мақсадларидан биридир.

Азиз дўстлар!

“Жадид” – бу Янги Ўзбекистондаги Учинчи Ренессанс пойдеворини яратиш йўлида Ватанинг ҳар бир фуқароси тафаккурини туб-тубидан ёритиб турдиган маърифат чироғидир.

“Жадид” – боболар орзу қўлган янги замон шодиёнасининг шукронатари изкоридир.

“Жадид” – локайдлик ва таёнбалик душмани, ёнг майда ижтимоий-машайи жаҳолат юзига ҳам илм-фан ва маърифатнинг тиник кўзгусини тутгувчи нашрdir.

“Жадид” – бу фақат ўтмиш эмас, жадид – бугун ва келажакдир.

“Жадид” – мустақил Ўзбекистоннинг маънавият сарҳадлари даҳларизигини туну кун худди ватанпарвар ва сергак, фидойи ва жасур аскар каби ҳимоя қилиди.

Сизнинг янги нашрингиз – “Жадид” газетаси барчамизга муборак бўлсиган ва унинг тез кунда ишга тушунирадиган электрон шакли янги фикр уғлиларни очаверсин!

Иқбол МИРЗО

Берди: “Албатта, ўзимиз тарих сабоқлари, замон таълаблари асосида тарбиялашимиз зарур”.

Ҳак гап. Ватанимиз, халқимиз таъдирига даҳлор бўлган ҳаёт-мамот масасида бошқа бирордан нажот кутишимиз ўринисиз. Фақат ўзимиз, мозига таяниб, келажакка интилиб, замон талабларига жавоб берадиган ёш жадидларни тарбиялашимиз лозим.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия каби ривожланган давлатлар раҳбарлари мамлакатимизга келди. Шуномларнинг ўзидан ҳам билиш мумкини, давлатимизнинг ташкил сиёсати эркин, кўн кирралди.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия каби ривожланган давлатлар раҳбарлари мамлакатимизга келди. Шуномларнинг ўзидан ҳам билиш мумкини, давлатимизнинг ташкил сиёсати эркин, кўн кирралди.

Энди ўзимизга савол берайлик: нима учун шунча мамлакатлар Ўзбекистонга эшикларини очаяпти, ҳамкорликка интиляпти? Ишонганидан! Нимага? Давлатимизнинг сиёсатига, иқтисадиётiga, ёртганги кунига.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

Бундай ташкил, Қатар, Сингапур, Франция, Италия, Эрон, Саудия Арабистони, Туркманистон, Венгрия, Тожикистон, АҚШ, Қатар, Россия, Бирлашган Араб Амирликлари.

ТАКЛИФ

Бугун ижтимоий турмуш ва ҳар бир инсон ҳаётида китобнинг тутган ўрнига аҳамият берилиши, хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутоласи ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида” чиқарган фармойиши жуда муҳим ҳисобланади. Чунки ўқиганлар билан ўқимаганлар, оқиллар билан жоҳиллар, билганилар билан билмаганлар мартабаси ҳеч қачон тенг бўлган эмас.

Шу жиҳатдан XIX аср охири – XX аср бошлари тарих саҳнасига илм-маърифат фидайилари сифатида чиққан жадидлар тақдирни анча мураккаб ва нисбатан қизиқарлидир. Жадидчилик ҳаракати доирасида кўтарилган масалалар умуммиллий, кенг қамровли, ҳаётӣ, жуда зарур ва оламшумул эди. Жадидчилик ҳаракатида қатнашган арబоблар, адабий шахсиятлар, муаллимлар, зиёлиларнинг

сон-саноги қўп. Уларнинг фаолияти ўз даврида қайсиdir даражада муҳокама килинди ва бу жараба ҳали шу кунга довор давом этиб келади. Бироқ жадидчилик ҳаракати тарихи, намояндадари фаолияти ва мероси хусусидаги буғунги қарашлар тугал эмас, бу тарихий ҳодиса ҳозирга қадар истиқлол, Ватан ва миллат манфаати нуқтаи назаридан реал илмий-назарий баҳосини олганича йўқ.

Мунособ баҳо учун тарихий-адабий манбалар тилга кириши лозим.

Тўғриси, адабий-илмий манбаларнинг тарқоқлиги ҳар қандай тарихий воқеа-ҳодисани аниқ, тиник ва батафсил муҳокама қилишга имкон бермайди. Бир аср наридаги жадидчилик ҳаракати тарихини тугал ўрганиш учун суқунат бағрида жим ётган манбаларни тирилтириш ва сўзлатиш лозим. Бу даврга доир тарихий манбалар ҳалигача республикасиз ва чет эллардаги китубхоналарда, айрим жадидшунос олимларнинг уйларида ҳаракатсиз сочишиб ётибди. Агар фидойи жадидларнинг тарихий хизматларига холис, одил ва ҳаққоний баҳо бериш лозим бўлса, биринчи навбатда айни ҳодисага оид манбаларни – турли тилларда ёзилган китоблар, турли тиллар ва журнallарни излаб топиш ҳамда уларни бир жойга жамлаш лозим. Чунки манба ўйқолган жойда тарихни соҳталаштириш, турли тахминларни илгари суриш жараёни бошланади. Шахсан мен ўқиб кўрган жадид нашрларининг ахволи буғун яхши эмас. Уринган, йиртилган, ёзувлари ўча бошлаган, кўпларини жуда эҳтиёткорлик билан варақлаш керак. Тўғриси, ўша нодир манбаларнинг кўпчи-

лиги буғун йўқ бўлиб кетиш арафасида. Уларни кечиқтирмай рақамли форматларга кўчириш керак. Жадидчилик ҳаракати манбалари, жадид зиёлилари нашр этган китоблар, газета ва журнallар учун махсус “Турон” жадид китубхонасини бунёд этиш мақсадга мувофиқидir.

Хозирги вақтда маърифатпарвар боболаримиз томонидан ташкил этилган машҳур “Турон” китубхонаси қисман Абдулла Қодирий номидаги ижод мактабида фаолият кўрсатмоқда. Аммо бу етарли эмас.

Агар шу тарихий худудга яқин жойда “Турон” жадид китубхонаси бунёд этилса, жадидчилик ҳаракатини ўрганишда бир канча имкониятлар юзага келади:

Биринчидан, республикасиз ва узок-яқин хориж китубхоналарида жадидчиликка доир газета ва журнallардан нусхалар шу зиёд масканида тўпланиди.

Иккинчидан, тадқиқотчиларга жадид намояндадари, уларнинг мероси, асосий концептуал йўли, жадидшуносликка оид асарлар билан батафсил равишида танишиши имкони пайдо бўлади.

Учинчидан, жадидчилик ҳодисасини кенг кўламда барча қирралари билан фундаментал тарзда ўрганиш, унинг қийматига адолатли, холис тарихий баҳо бе-

Баҳодир КАРИМОВ,
филология фанлари доктори, профессор

риш учун манбалар устида синчковлик ва кунт билан тадқиқотлар олиб борилади.

Тўртинчидан, бу китубхона жадидчиликка доир турли илмий-амалий конференциялар, жадидларнинг ибратли ҳаёти ва ижодига оид анжуман ва тадбирлар ўтказдиган марказга айланади.

Бешинчидан, бу масканда жадидшунос олимларнинг шахсий китубхоналари ва архивларидан сотиб олинган ёки совфа этилган маҳсус китоб жавонлари пайдо бўлади.

Олтинчидан, вақти келиб, “Турон” жадид китубхонаси айни ҳодисани ўрганиш бўйича ҳалқаро илмий марказ (академия) мақомига кўтарилади.

Шу ва бошқа асосларга кўра буғун “Турон” жадид китубхонасини қайтадан бунёд этиш зарурати бор, менимча.

Ҳаётнинг мазмуни, вақтнинг қадри, даврон моҳияти ҳақида кўйма фикрлар, ҳикматлар ва бадий асарлар бир жойга тўпланид, ўқиб чиқишига бир инсоннинг умри етмайдиган муҳташам китубхона пайдо бўлади. Ҳаким ва файласуфларнинг вақт тушунчасига берган таърифи тафаккур тарихида алоҳида бир боб. Зотан, инсон боласи бор экан, киприк учидаги филтиллаб турган кўзёш миқдорича насиб қилган умри давомимида ибтидосиз Азалдан интихосиз Абадга қадар ўтайдиган Вақт дарёсини тизинга солмоқча уринади; бепоён саҳронинг қум зарраларини ҳисоблаш имконисиз бўлса-да, ўз умрининг қумсоати қадар ҳисобини юритмоқни истайди.

Шу боис ҳам тарихнинг дастлабки босқичларида Қўёшнинг чиқиши ва ботишига қараб умри сарҳисобини юритган инсон кейинроқ замоннинг ўччиши бўлган турли меъбер ва мезонларни ишлаб чиқди. Буларнинг ичидаги энг муҳими, шубҳасиз, тақвим (календар) ҳисобланади. Айнан тақвим туфайли башар фарзандлари ўтмиш ва буғун билан бирга келажакнинг ҳам ҳисобини юритади, ўз фаолиятида баҳолайди, режалар тузади.

Энг аввало, шуну таъкидлаш ло-

зимки, тақвим тутиш дунёвий билимлар хосиласидир. Олиму фозиллар, ақида илмининг билимдонлари Борликнинг азалийлиги ва абадийлиги тўғрисида асрлар давомида баҳс юритади. Аммо бирор киши замоннинг ибтидосиз Азалдан интихосиз Абадга қадар ўтайдиган Вақт дарёсини тизинга солмоқча уринади; бепоён саҳронинг қум зарраларини ҳисоблаш имконисиз бўлса-да, ўз умрининг қумсоати қадар ҳисобини юритмоқни истайди.

Шу боис ҳам тарихнинг дастлабки босқичларида Қўёшнинг чиқиши ва ботишига қараб умри сарҳисобини юритган инсон кейинроқ замоннинг ўччиши бўлган турли меъбер ва мезонларни ишлаб чиқди. Буларнинг ичидаги энг муҳими, шубҳасиз, тақвим (календар) ҳисобланади. Айнан тақвим туфайли башар фарзандлари ўтмиш ва буғун билан бирга келажакнинг ҳам ҳисобини юритади, ўз фаолиятида баҳолайди, режалар тузади.

Энг аввало, шуну таъкидлаш ло-

зимки, тақвим тутиш дунёвий билимлар хосиласидир. Олиму фозиллар, ақида илмининг билимдонлари Борликнинг азалийлиги ва абадийлиги тўғрисида асрлар давомида баҳс юритади. Аммо бирор киши замоннинг ибтидосиз Азалдан интихосиз Абадга қадар ўтайдиган Вақт дарёсини тизинга солмоқча уринади; бепоён саҳронинг қум зарраларини ҳисоблаш имконисиз бўлса-да, ўз умрининг қумсоати қадар ҳисобини юритмоқни истайди.

Шу боис ҳам тарихнинг дастлабки босқичларида Қўёшнинг чиқиши ва ботишига қараб умри сарҳисобини юритган инсон кейинроқ замоннинг ўччиши бўлган турли меъбер ва мезонларни ишлаб чиқди. Буларнинг ичидаги энг муҳими, шубҳасиз, тақвим (календар) ҳисобланади. Айнан тақвим туфайли башар фарзандлари ўтмиш ва буғун билан бирга келажакнинг ҳам ҳисобини юритади, ўз фаолиятида баҳолайди, режалар тузади.

Энг аввало, шуну таъкидлаш ло-

зимки, тақвим тутиш дунёвий билимлар хосиласидир. Олиму фозиллар, ақида илмининг билимдонлари Борликнинг азалийлиги ва абадийлиги тўғрисида асрлар давомида баҳс юритади. Аммо бирор киши замоннинг ибтидосиз Азалдан интихосиз Абадга қадар ўтайдиган Вақт дарёсини тизинга солмоқча уринади; бепоён саҳронинг қум зарраларини ҳисоблаш имконисиз бўлса-да, ўз умрининг қумсоати қадар ҳисобини юритмоқни истайди.

Шу боис ҳам тарихнинг дастлабки босқичларида Қўёшнинг чиқиши ва ботишига қараб умри сарҳисобини юритган инсон кейинроқ замоннинг ўччиши бўлган турли меъбер ва мезонларни ишлаб чиқди. Буларнинг ичидаги энг муҳими, шубҳасиз, тақвим (календар) ҳисобланади. Айнан тақвим туфайли башар фарзандлари ўтмиш ва буғун билан бирга келажакнинг ҳам ҳисобини юритади, ўз фаолиятида баҳолайди, режалар тузади.

Энг аввало, шуну таъкидлаш ло-

зимки, тақвим тутиш дунёвий билимлар хосиласидир. Олиму фозиллар, ақида илмининг билимдонлари Борликнинг азалийлиги ва абадийлиги тўғрисида асрлар давомида баҳс юритади. Аммо бирор киши замоннинг ибтидосиз Азалдан интихосиз Абадга қадар ўтайдиган Вақт дарёсини тизинга солмоқча уринади; бепоён саҳронинг қум зарраларини ҳисоблаш имконисиз бўлса-да, ўз умрининг қумсоати қадар ҳисобини юритмоқни истайди.

Шу боис ҳам тарихнинг дастлабки босқичларида Қўёшнинг чиқиши ва ботишига қараб умри сарҳисобини юритган инсон кейинроқ замоннинг ўччиши бўлган турли меъбер ва мезонларни ишлаб чиқди. Буларнинг ичидаги энг муҳими, шубҳасиз, тақвим (календар) ҳисобланади. Айнан тақвим туфайли башар фарзандлари ўтмиш ва буғун билан бирга келажакнинг ҳам ҳисобини юритади, ўз фаолиятида баҳолайди, режалар тузади.

Энг аввало, шуну таъкидлаш ло-

зимки, тақвим тутиш дунёвий билимлар хосиласидир. Олиму фозиллар, ақида илмининг билимдонлари Борликнинг азалийлиги ва абадийлиги тўғрисида асрлар давомида баҳс юритади. Аммо бирор киши замоннинг ибтидосиз Азалдан интихосиз Абадга қадар ўтайдиган Вақт дарёсини тизинга солмоқча уринади; бепоён саҳронинг қум зарраларини ҳисоблаш имконисиз бўлса-да, ўз умрининг қумсоати қадар ҳисобини юритмоқни истайди.

Шу боис ҳам тарихнинг дастлабки босқичларида Қўёшнинг чиқиши ва ботишига қараб умри сарҳисобини юритган инсон кейинроқ замоннинг ўччиши бўлган турли меъбер ва мезонларни ишлаб чиқди. Буларнинг ичидаги энг муҳими, шубҳасиз, тақвим (календар) ҳисобланади. Айнан тақвим туфайли башар фарзандлари ўтмиш ва буғун билан бирга келажакнинг ҳам ҳисобини юритади, ўз фаолиятида баҳолайди, режалар тузади.

Энг аввало, шуну таъкидлаш ло-

зимки, тақвим тутиш дунёвий билимлар хосиласидир. Олиму фозиллар, ақида илмининг билимдонлари Борликнинг азалийлиги ва абадийлиги тўғрисида асрлар давомида баҳс юритади. Аммо бирор киши замоннинг ибтидосиз Азалдан интихосиз Абадга қадар ўтайдиган Вақт дарёсини тизинга солмоқча уринади; бепоён саҳронинг қум зарраларини ҳисоблаш имконисиз бўлса-да, ўз умрининг қумсоати қадар ҳисобини юритмоқни истайди.

Шу боис ҳам тарихнинг дастлабки босқичларида Қўёшнинг чиқиши ва ботишига қараб умри сарҳисобини юритган инсон кейинроқ замоннинг ўччиши бўлган турли меъбер ва мезонларни ишлаб чиқди. Буларнинг ичидаги энг муҳими, шубҳасиз, тақвим (календар) ҳисобланади. Айнан тақвим туфайли башар фарзандлари ўтмиш ва буғун билан бирга келажакнинг ҳам ҳисобини юритади, ўз фаолиятида баҳолайди, режалар тузади.

Энг аввало, шуну таъкидлаш ло-

зимки, тақвим тутиш дунёвий билимлар хосиласидир. Олиму фозиллар, ақида илмининг билимдонлари Борликнинг азалийлиги ва абадийлиги тўғрисида асрлар давомида баҳс юритади. Аммо бирор киши замоннинг ибтидосиз Азалдан интихосиз Абадга қадар ўтайдиган Вақт дарёсини тизинга солмоқча уринади; бепоён саҳронинг қум зарраларини ҳисоблаш имконисиз бўлса-да, ўз умрининг қумсоати қадар ҳисобини юритмоқни истайди.

Шу боис ҳам тарихнинг дастлабки босқичларида Қўёшнинг чиқиши ва ботишига қараб умри сарҳисобини юритган инсон кейинроқ замоннинг ўччиши бўлган турли меъбер ва мезонларни ишлаб чиқди. Буларнинг ичидаги энг муҳими, шубҳасиз, тақвим (календар) ҳисобланади. Айнан тақвим туфайли башар фарзандлари ўтмиш ва буғун билан бирга келажакнинг ҳам ҳисобини юритади, ўз фаолиятида баҳолайди, режалар тузади.

Энг аввало, шуну таъкидлаш ло-

зимки, тақвим тутиш дунёвий билимлар хосиласидир. Олиму фозиллар, ақида илмининг билимдонлари Борликнинг азалийлиги ва абадийлиги тўғрисида асрл

УЧИНЧИ РЕНЕССАНСНИНГ МИЛЛИЙ ПОЙДЕВОРИ

Хамидулла БОЛТАБОЕВ,
филология фанлари доктори, профессор

Дунё ҳамжамияти тарихида Ренессанс – Үйғонишнинг билади. Жаҳон тамаддунига Ислом Ренессанси (Адам Мец) номи билан кирган оламшумул воқеанинг асосий марказла-ридан бири – ҳозирги Ўзбекистон бўлгани юртимизнинг ҳар бир зиёлисини фахрлантиради ва бунинг баробарида улкан тамаддунга ворис бўлиш масъулиятини юклайди.

БИРНЧИ РЕНЕССАНС пойдевори ис-
ломий тамаддун, илим ва адабиёт са-
налиб, жаҳонга Имом Бухорий, Мусо
Хоразмий, Абу Наср Форобий, Абу Райхон
Беруний, Абу Али ибн Сино каби юзлаб
жахоний алломаларни етказиб берди. ИК-
КИНЧИ РЕНЕССАНС эса Амир Темур даҳоси
билан юртимизда марказлашган давлатнинг
вужудаги келиши туфайли Мирзо Улуғбек ва
Али Қушчи, Алишер Навоий ва Захирiddin
Муҳаммад Бобур каби олиму адабларни
етиштирган бўлса, УЧИНЧИ РЕНЕССАНС ҳак-
ли суратда жадид боболаримизнинг сиёсий,
иктисодий қарашлари, маданий ва адабий
воқеликни янгилаш, уйқудаги юртни уйго-
тиш билан боғлиқ бўлганини Президентимиз
Шавкат Мирзиёев шундай шарҳлади: “Ў-
лайманки, тарихда иккى буюк Ренессансга
замин бўлган миңтақамизда учинчи Ренес-
санси айнан жадид аждодларимиз амалга
оширишлари мумкин эди. Ағсуслик, мустабид
тузум уларнинг зизг ғоя ва амалий ҳаракат-
ларини тўла рўёбга чиқаришга имкон берма-
ди. Биз бугун мамлакатимизда эркин фуқа-
ролик жамияти, хуқуқий демократик давлат
барпо этар эканмиз, жадид боболаримиз-
нинг гуманистик қарашларига таяномиз,
уларнинг меросидан маънавий куч-куват
оламиз”.

Марказий Осиёда кенг қулоч ёйган ўзбек
жадидчилек ҳаракати янги тамаддунинг
ҳар бир жабхасида ислоҳотчилик ҳаракатини
бошлаб юборди. Профессор Темур Ҳўжа ўғли
жадидчилек ҳаракати ўзидан тўккиз улғ
ғояни мерос қилиб қолдирганини таъкид-
лаб ўтган. Улар орасида энг бошлангичи
ва масъулиятиллиси **миллий ўзлини** англаш
фоясиdir. Миллат ўзининг кимлигини ва жаҳон
ҳамжамиятидаги ўрнини яхши билмас экан,
ўзлигини намоён этиш ўйлидаги ҳар бир ҳа-
ракати самара бермаслиги мумкин. Шунинг
учун ҳам Абдурауф Фитрат домла “Ҳиммат
ва саботи бўлмаган миллатнинг ҳақиқи ҳаёт
йўқдир” сўзларни сарлавҳага олиб чиқа-
ди. Ҳиммат, аввало, ўз яқинларига, мил-
латдошларига ва диндошларига нисбатан
мехр-оқибат кўрсатишидир. Уларнинг ташви-

ЮРТ ҚАЙГУСИ

Маҳмудхўжа БЕҲБУДИЙ

Mиллатлар тараққийига бир неча сабаблар бўлуб, туб сабаби уламо или ағниёнинг ҳамияят ва гайратлари дур. Тараққий қилғон ва ё энди тараққий қилгувчи миллатлар аҳволига дикқат қилинса, мазкур иккى синф муҳтарамни ўз миллатларига сўз ва оқча или хидмат этганлари фавран зоҳир бўлур.

Ҳар миллатнинг уламоси, аҳли қалами, мутафаккири ўз миллатининг ояндаси учун йўл кўрсатур, машварат берур, миллат аҳлоқининг ислоҳи учун масжидларда панд ва насиҳат берур, мактаб ва мадрасаларда дунё ва охиратда керак илм ва фан, таълим берарлар, китоб

ва газет или умматни муслиҳи учун баҳс ва муколамалар қилурлар.

Тараққий қилгувчи миллатларнинг уламоси замондин боҳабар бўлиб, ўз миллатининг “масолиҳа замонийи”си учун сайд этар, миллатни пешрафтига оқча ила, ҳайрат или иона қилмоқни миллат бойларига таклиф этар, ташвиқ ва таҳрис этар. Хуласа, ҳар миллат уламоси, аҳли қалами миллат учун сўйлар, ёзар ва ҳавоижи миллия ва замонияни ўз миллат мансубасига билдириларлар. Замона ағниёлари ўз миллатларини замонийча кераклиги йўлунда оқча сарф этарлар, масалан, янги усулда замониавий мактаблар бино этиб, замониача одам тайёрламоқ учун ҳаракат этарлар.

Хукуматни ўрта ва олий мактабларига ўқийдурғон ўз миллат болаларига ионат этарлар. Ва бечора

ҳамжиинсларини диний ва дунёвий мактаблариға беруб, ўз харажатлари или ўқутадурлар.

Рус, арман, яхудий ва бошқа Русиядаги ватандошларимизни бойлари доимо ўз миллатлари учун катта хайр ва эҳсонлар қипадурлар, инчунин, Кафказ, Қирим, Қозондаки мусулмон биродарларимизни бойлари, уламоси ва аҳли қалами, соҳиби фикри ўз биродарларига мол, оқча, қалам ва илм или кўб иона қиладурлар.

Аммо бизни Туркистонда бу ишлардин сўйламоқча ҳануз навбат келган йўқ. Ҳар ким ўз наффи ва ўз шахсий иши или саргардон, умумий ённи диний ва миллий ишларни намояндаси учун, миллатнинг замона одамларидек тараққий этмоғи учун, ҳалойиқнинг ислоҳи аҳлоқи учун фам тортувчи ва ҳаракат этгувчи йўқдир.

Бир карра дикқат қилиб, маҳалла-кўй ва қишлоқ

ҳалқларига қаралсун. Авомлик, беилмлик нақадар кўпайган. Биз мусулмонмиз. Мусулмонликга илм лозим, амал лозим.

Ўқумоқ керак, нима учун бошқа миллатларда юза бир нафар бесавод йўқ экан, биза юза бир нафар саводлик йўқ?

Бошқа миллатнинг ёш болалари мактабда, лекин бизники ҳаммоллиқда ва гадойлиқда. Бошқа миллат уламосига тобег экан, бизни уламо бильякс авомга тобеъбер? Бунинг охири ҳаробадур. Йигрима, ўттуз сана сўнгра яна ёмонроқ бўлур, мусулмонлик, илм ва одоб или қоим миллат аҳлоқ, фазл ва хунар или боқий қолур.

Бугун ислоҳи мактаб-мадраса, яни ислоҳи миллатга қўшиш қилинмаса раби аср сўнгра диёнат барбод бўлур ва анинг жавоби масъулияти буғунгиларга қолур, бу масъулиятдин кутулмоқ учун миллатни диний илм ва

дунёвий илм-фанлар ўқумоқ учун тарғиб қилмоқ керакдур. Диний илм ва фанларнинг ўрни мактаб ва мадрасадур.

Дунёвий фанларнинг ўрни ҳукумат мактабларидур, иккисиға ўқумоқ учун оқча лозимки, ул оқча бойларни киссанай ҳамиятидан чиқса керак.

Ҳар замон учун асбоби ислоҳ ва тараққий ионат бошқарур. Миллатга ионат этмоқ учун, ислоҳи мактаб ва мударрис учун бола тайёрламоқ учун, дехқон ва санъаткорларни ривож бермоқ учун “ҳамийяти хайрия”, “нашри маориф”, қироатхоналар, фўнлар, куружувлар, жаридалар, мажаллалар, нашриётлар... керакдур. Миллатлар тараққийиси шул илиа бўлур ва бу ишларга оқча керакдур, оқча бойларда ва афродда!

“Самарқанд” газетаси, 1913 йил, 30 июл.

Абдулла АВЛОНИЙ

Нима кимни?

Хўжка хору, сўз ҳама бандоники,
Оқча пуллар соҳиби жандоники.
Нега хомуш ўлдинг, эй ақли хирад,
Бўлди дунё кори шармандоники.
Ширкат айлаб, арабкаш ҳам бўлмадук,
Ҳар куни мингларча сўм кўнконики.
Наса олуб, сут ичодур бизни ҳалк
Маска, қаймоқ фабрику банконики.
Бўлмаса мойиғирилайдир ўқи
Барча ишинг меҳвари тангоники.
Гар фақир ўлсанг демас ҳолинг надур,
Мехрибонлиг олтун-у дентоники.
Эски тўн бўлсанг, бўлурсан хору зор,
Иззату ҳурмат тўни янгоники.
Илмдан истасанг, нишон йўқтур,
Бошида бор қозонча саллоси.
Халқа бир пулча қиммати йўқдир,
Ҳар киминг бўлса илми доноси.
Тонг отур, кун ботур, ўтар даврон,
Йўқтур миллатни зарра болоси.
Ҳар киши ўз машшатин истар,
Кимга лозим малони фавғоси.
Тўғри сўз тувғонига ёқмайдир,
Бу сўзумдир замон тақозоси.
Кўрдиму борча манфаат миллат,
Эй, замоннинг адеби аълоси.
Жамъият мажлисина бормаслар,
Йўқтур ёғлу палов, нишоллоси.
Эй кўзим, қон тўк, оғла, Ҳижрон бўл,
Ишта миллатга булдур авлоси.

*Бинон - кўриш.

XIX аср охири – XX аср бошларида жадид зиёлилари кўплаб вақтли матбуот нашрларини чиқариши. Улардан айримларининг ўнлаб сонлари босилди, баъзилари бир-икки марта чиқиб тўхтатилди.

Жадид тараққийпарварлари ўз газета ва журнallарининг маслаги – йўли хусусида махсус кириш сўзлари ёзишган. Улар ўз сўзларида миллатга хизмат, Ватанга мұхабbat, дунё ҳолидан боҳбарлик каби масалаларга ургу беришган.

Муҳтарам газетхон! Қўйида “Таржимон” ва “Юрт” нашридан олинган ана шундай мулоҳазаларни зътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз.

МАҚСАД ВА АЪМОЛИМИЗ

Эскилик вайрон бўлуб, азман ўзгаруб ҳаробаларда янги ҳаёт очиладур.

ШИЛЛЕР

баалар, жамияти хайриялар ва маориф очдик. Фафлат дарёсига ботган бу халқ ичиди илм ва маориф ва афкори жадиди таъмимиға хизмат этдик. Ва айтадурмиз, факат бу замонгача хизмат ва фаолиятимиз эътироф этмак вожибдурки, нихоят дараждад оз, оз ва озур. Лашкари жаҳолат йиқилон, факат енгилгани йўқ, ишни итмом этмак керак, вақтдан истифода этиб душман (жаҳолат)ка омон ва ўзини тўбламоқ учун имкон бермасдан муттасил уришимоқ, бир зарба орқасидан дарҳол иккичини зарбани солмоқ вазифамиздур. Ул зарбаларнинг энг қаттиғи ва биз унун муддиларидан бири шубҳаси матбуотдур.

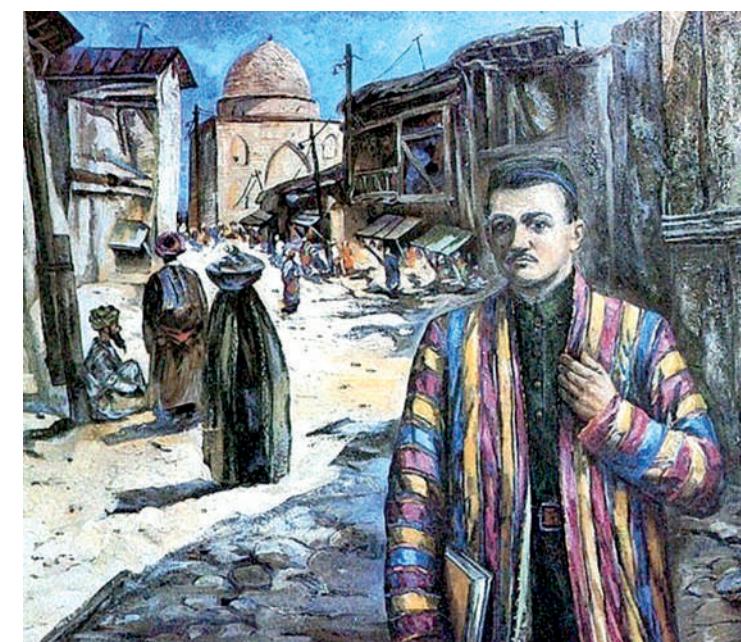
Абу Наср Форобий, Улуғбек, Имом Бухорий, Навоий, Темур ва Бобуршоҳларга ўхшаш номлари билан шоён ифтихор; уламо, файласуф, шуаро, фотихларнинг ибратларлик фаолиятларидан, файрат-

“Юрт” таҳририяти (1-сон, 1917 йил 1 июн)

Абдулла ҚОДИРИЙ

Аҳволимиз

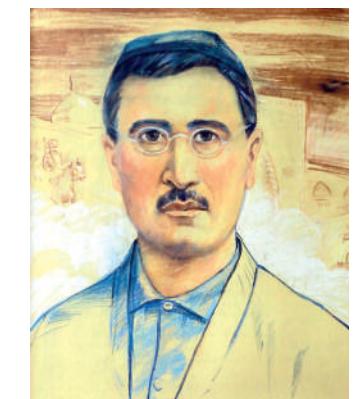
Кўр бизнинг аҳволимиз, ғафлатда қандай ётамиз,
Жойи келган юғода вижданни пулга сотамиз.
Ўғлимизга на адаб, на фан, на яхши сўйламак,
На худони бўйруги бўлган улум ўрготамиз.
Коримиз шундан иборат бўлди ушибу вақтда,
Ўнгдин бедона боки ёзу қиши сайротамиз.
Ҳамда ҳар кун тақияларда наша кўкнори чекиб,
Бачага кокил солиб, оҳ-воя ила ўйнотамиз.
Қаримиз, бўйенимиз, балки ба вақт оқондамиз,
Ногаҳон кўрсак агар бир боссоқлини қотамиз.
Ўтадан чиқса агар миллатни яхши сўйгучи,
Биз ани даҳрий санаб, тўғанчга бирла отамиз.
Келингиз ёшлар, зиёлилар бу кун гайрат қилинг,
Ухлаганларни агар қодир эсак ўйғотамиз.

Кимки ўз инсонлик даромадини асл
ҳолатидан тараққий қилдирса, бу
унини инсонлик оламиша кишинидир.
Ҳакимлар уни ИНСОН атаянлар.

Абдурауф Фитрат

ГЎЗАЛ ЁЗҒИЧЛАР

Абдулҳамид Чўлпон

Барг

Жонланди, яшарди, кўкарди қарашим,
Ўзимда бир турли эркинлик сезамен.
Қўнглимда қолмади шу тинда

ғам-ғашим,

Умиднинг ипаклик қилини чўзамен.

Шу чоғда, шу боғда ҳар нарса

юмшоқдир

Ҳар нарса кўкарған,

ҳар нарса яшнайдир.

Шу боғда, шу чоғда ҳар нарса

оппоқдир,

Қўш-да нурини ҳовчублай ташлайдир.

Ариқда сувларнинг ўйноқи кўшиги

Шоҳларда ухлаган баргларни уйғотди.

Айница, шамолнинг у юмшоқ

шўхлиги

Шоҳларда баргларни титратди,

йўнатади.

Қўп-қизил қанотли капалак, йўлда

Учратди чирошли чизанак қизини,

Капалак тикилгач, у қизча қўлида

Ушлаган япроқ-ла беркитди юзини.

Олтинли қўнғизни болалар ушлашиб,

Ип билан кўкларга учириб ўйнайлар.

Кулликни севмаган йўқислини

кучлашиб,

Нимага ўзининг эркига қўймайлар.

Лабларим шу тунда чанқаган,

қизарған.

Кавсарнинг сувидан шароблар

истамас.

Фаришта қиликли, малика қизлардан

Чанқоқни босувчи бир ўпич сўрамас.

Қўклардан малаклар қиз бўлиб

тушсалар.

Яна мен ўтларни кўйнимга қўймаймен.

Кўйнимга тўлсалар,

Гулларнинг ҳидлари...

Мен сира тўймаймен.

Ўпмаймен шу чоғда фаришта –

малакни.

Ўпамен бутоқда титраган бир баргни...

Бинафша

Ҷайғуси.

Бинафша сенмисен, бинафша сенми,

Кўчада оқчага сотилган.

Бинафша мемманими,

бинафша менми,

Севингга, қайғунга тутилган?

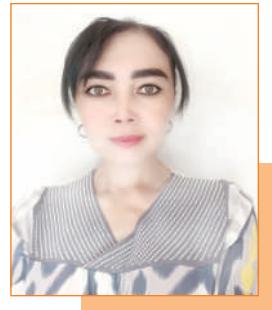
Бинафша, нимага бир озроқ очилмай,

АНЬАНАЛАР ЭТАДИ ДАВОМ

Узбекистон Ёзувчилар уюшмаси томонидан ўтказиладиган Республика ёш ижодкорларининг анъанавий Зомин семинарида мамлакатимизнинг турли ҳудудларида ижод билан шугулланиб келаётган ёшлар иштирок этиб, устозлар сабоқларидан баҳраманд бўлиб келмоқдалар. Ушбу семинарда фаол қатнашиб, ижоди устозлар томондан этироф этилган ҳамда “Биринчи китобим” лойиҳасига тавсия қилинган ёшларнинг ижод намуналари ҳар йили ушбу лойиҳада кўп минг нусхада чоп этилади.

Яқинда ана шу баҳтга мұяссар бўлган 25 нафар ёш ижодкорнинг илк китоблари тақдимоти бўлиб ўтди.

Куйида ёш ижодкорларимиз асарларидан намуналар тақдим этилоқда.

Мавлуда БОЙЧАЕВА

Кутлуғут дийдор

Хиргойисин бошлар автобус,
Күлин силиб қолади қишлоқ,
Оқ соқоли тоғлар дуда
Қирлар дейди: “йўлинг бўлсин оқ”.

Чорлаяпти мени Самарқанд,
Сафар халтам тўла муштоқлик.
Завқ чайнайди тинмай юрагим,
Хаёлимнинг ҳамёнчаси лиқ.

Үнг ёнимда ҳамроҳ дераза,
Табиатни бораман чизиб.
Кўқда оппоқ қанотли отлар
Учиб эмас, юргандай сузиб...

Норозилик йўқлайди гоҳи,
Имиллайсан, автобус, нечун?
Билмайсанми отланганимни
Соҳибкорон дийдори учун?

Муниса А'ЗАМОВА

Ўрик үзми

Ўрик гули – менинг гулим,
Менинг гулим – менинг дилим.
Ишонмайсиз, ана қаранг,
Гуллаган-ку мен берган ранг.
Мен берган ранг кўнглимдай оқ,
кўнглимдай оқ.

Юраккинам араз қилди,
Насихатим гарас билди.
Туни билан учкун сочиб,
Тонг ҳовлида қуҷоқ очиб
Аразларим кулар оппоқ,
кулар оппоқ.

Сода дараҳт қайдан билар,
“Мевангман”, деб турса булар.
Айланади ёмон шумга,
Тўкилади ё бошимга.
Шамолларда қолса мудроқ,
қолса мудроқ.

Яқин қолди довча сайли,
Ховлимига келсин майли
Йўли, кўнгли тушса кимнинг.
Меваси-да аразимнинг –
Айбламайсиз сал нордонроқ,
сал нордонроқ.

Эркин ҲОЖИМУҲАММАД

Dada

Бебош ёшлигимдан қалбда бир икрор:
Тоғдай таянч берди, шукурки, ҳаёт.
Рахмат келтирмаган бўлса-да бир бор...
Дада – ўғлин ўйла би чийган зот!

Қора ишларга ҳам бериб келган зеб,
Дала-үй.
Дала-үй.
Сўнг яна ишга.
Тагин фахрланар –
Ота бўйдим, деб,
Мендайн девона, телба дарвешга!

Шаҳарда юраман кўксимни кериб,
Қишлоқда фамхўр зот фамимни ейди.
Ўзининг бахтини ўғлига бериб,
– Болам бахти бўлса, бўлди-да, дейди!

Фақат фарзанди деб кўйдиради жон,
Дарров бажарилар ҳамма вაъдалар.
Менинг дадам, балки, жуда меҳрибон,
Балки, меҳрибондир барча дадалар.

Умри узоқ бўлсин,
Етмай бирор кор,
Кетмасин куввати жисму танидан.
Бир умидим шулуқ, ё Парвардигор,
Ўзим ҳасса бўлай қариганида...

Мансур НАЗАРОВ

Гулнинг юзидағи шабнамас сира,
Унинг кўз ёшлари сочилиб кетган.
Тун бўйи йигидан қизариб кўзи,
Ойнинг нурларида очилиб кетган...

Атиргул пойини ўпар капалак,
Жонсиз қанотларин тупроққа тўшаб.
Юраги зулматни кўтаролмапти.
Ётар ўҳшамаган шөвримга ўшшаб.

Фижим қоғоздаги ўша сўзларим
Сенга атапланди, азизам, билсанг.
Севгимиз қадрига етардик балки,
Капалак бўлсан-у, атиргул бўлсанг!

Қисмат

Xовлимизда гуллаган ўрик бугун Байрамга отланган ўсмир қиздек бираам шодланади. Уни ясантириб қўйган табиатининг кўли гуллари. Шамол шўх ўйгитдек ўрийонинг гулбаргларидан тортиклиб-тортиклиб кўяди. Баҳор ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас оламан. Шу пайт ўрик шоҳида илҳом фариштасини учратиб қолдим. Уни хонамга таклиф килдим. Деразамдан учиб кирган бу митти фаришта энди менинг меҳмоним.

Узоқ сұхбатдан сўнг оқ қоғозга кўбшинг нурларидек тўкила бошлайман. Оч қолган одамдек ижодга талпинаман. Сўнгги нафас олаётгандек шошиб ёзаман. Гўё она боласини меҳрининг кучогида аллалаган каби, гуллари яшнаган боғбон мисоли, даласида хирмон-хирмон ҳосил олган дехқондек хонамга симгиман. Олим янги кашфиёти устида иш олиб бораётгандек, хеч нега парво қўлмайман.

Шундай паллада келинайим нон ёпади, ўчоқка ўтин қалайди, онам далага уруғ сепади, кўчут экади, дугоналарим кир ювади, қайноасига кўкчучвара тугади, тунда боласига алла айтib чиқади.

Ҳамон хонамга қамалиб олганман, гўё буюк иш билан бандман. Опам йилда бир меҳмонга кела-

ди, сұхбатимизни чала қолдириб, хонамга кириб кетаман. Қайноасигининг инжиқликларидан безиб, бир таскин сўз излаб, кўнгироқ қилган дугонамга ҳам жавобим шу – кечирасан, ёзишим керак.

Мен дунёга бир юмуш билан келганиман – фақат ёзиш учун. Барини унугиб, барини эслаб ёзаман – аламдан, баҳтдан, севинчдан, кўз ўшдан. Бу кечиш алҳол менинг қисматим.

Ташқариди менинг бахт турибди, қўлида анвойи гуллар. Чиқмайман. Ўткични бахт билан гап сотмайман. Унинг гуллари ҳам сунъий.

У кўнгироқ қилади: мен кетдим...

Бунга парво қиммай, ўз ишимда давом этаман.

Гарчи улар арзирли-арзимасдир, қандай бўлса ҳам ёзвераман...

Хонтахта бош қўйиб ухлаб қолганимда эса сұхбатдошим хонани тарк этганди. Қўзимни очганимда деразадан учиб кирган шамол дилпарчаларимни ҳар ёқа сочиб ташлаганди...

Хосният АБДУРАҲМОНОВА

Ташқариди менинг бахт турибди, қўлида анвойи гуллар. Чиқмайман. Ўткични бахт билан гап сотмайман. Унинг гуллари ҳам сунъий.

У кўнгироқ қилади: мен кетдим...

Бунга парво қиммай, ўз ишимда давом этаман.

Гарчи улар арзирли-арзимасдир, қандай бўлса ҳам ёзвераман...

Хонтахта бош қўйиб ухлаб қолганимда эса сұхбатдошим хонани тарк этганди. Қўзимни очганимда деразадан учиб кирган шамол дилпарчаларимни ҳар ёқа сочиб ташлаганди...

Ҳеч тўхтамасдан ҳаракат қилюб турғон бужудимизга, танимизга суб-ҳаво не қадар зарур бўлса, машшат ийлида ҳар хил қора кирлар ила кирланган руҳимиз учун ҳам шул қадар адабиёт керакдир. Адабиёт яшаса – миљат яшар. Адабиётни ўлмаён ва адабиётини тараққийсига ҷалиши мағнай ва адиллар етишидирматон миљат охири бир кун ҳиссиеётдан, ўйдан, фикрдан маҳрум қолуб, секин-секин инқироз бўлур.

Абдулҳамид Чўлпон

Ироди РАҲМОНАЛИЕВА

Нурмуҳаммад АБДУЗОИР

Ёвқур жангчи бўлмоқчи эдим,
Ёғийлар кўксига тиг урган аскар.
Телбаликка, мардликка мойил,
Юрагим қақшар...

О, Нажмиддин Кубролар ёниб,
Жонин фидо айлаган пайтда –
Туғилган бўлслайдим, ёв кўксин ёриб,
Хайдаб чиқарардим Ватандан.

Топилмайди дурустроқ фаним,
Йиглайман, ишлабон қўл учи билан.
Алам қиласи пиёз тўғраётганим,
Амир Темур қиличи билан.

Эй ишқ, сенми ёндириган минг хаёлот ичинда?

Бир ҳарорат ичинда, бир ҳаловат ичинда?

Саодатни истадим, ҳимоятни изладим,

Сўнг кўнглимгиз гизладим бир иродат ичинда.

Қароғларим кон бўлди, йўлим ноён бўлди,
Минг жоним нимжон бўлди сен берган дард ичинда!

“Кўнглим – кузги япрогим, кўксимнинг сал чапроги”,
Бир диёнат ичинда, бир хиёнат ичинда...

Малаклар ҳам оҳ қилди, фалак бир нигоҳ қилди,
Исмингни тавоф қилдим, нур-ибодат ичинда.

Қалам сўнгги чорадир, жисимим дилин ёрадир:
“Таним музлаб борадир, чўғ, ҳарорат ичинда...”

